

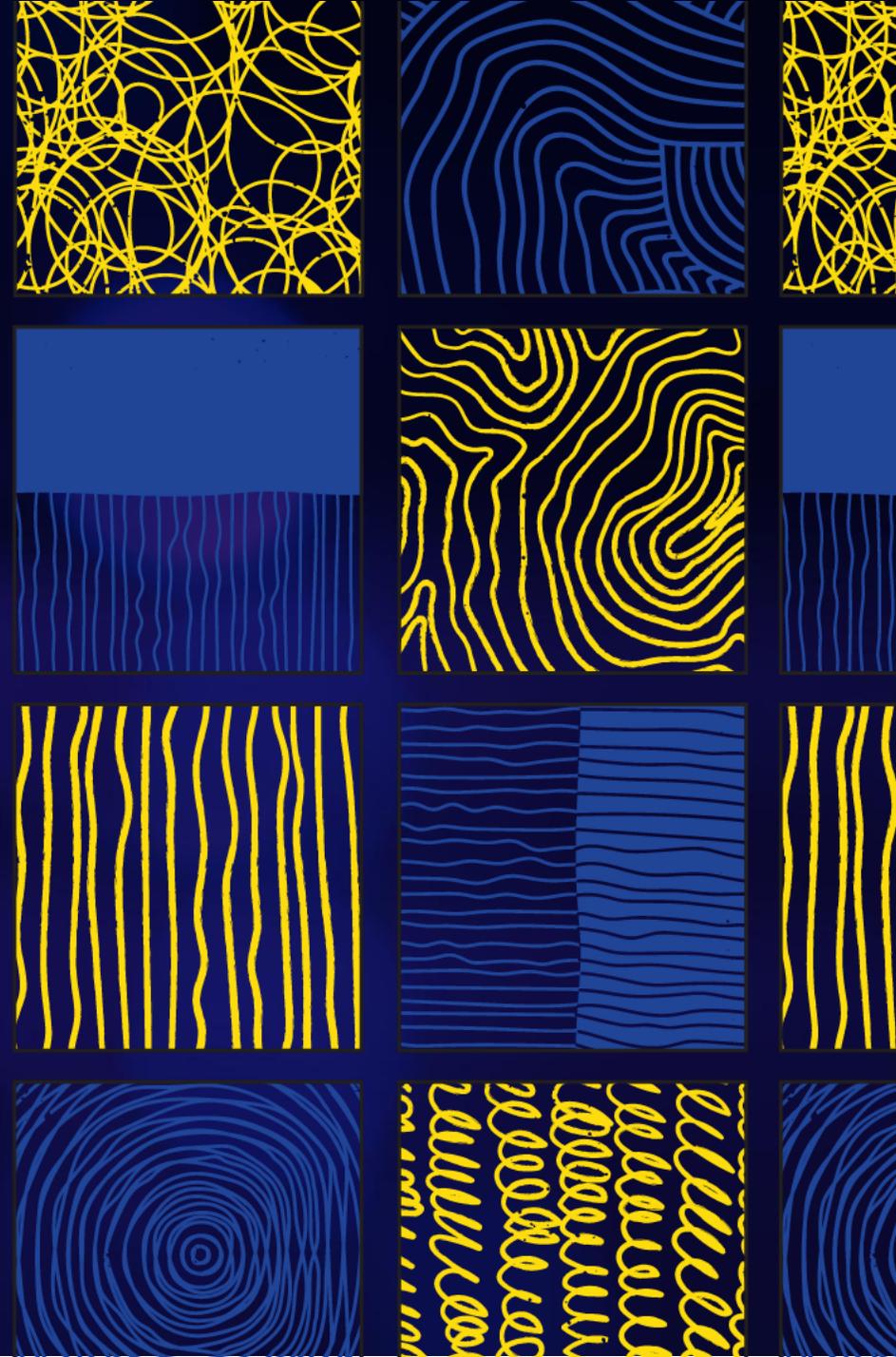

IP OFFICE

Український національний офіс
інтелектуальної власності та інновацій

«Професійне представництво в ІР справах в умовах набуття Україною членства в ЄС» круглий стіл в УКРНОІВІ

20 лютого 2026 року

Набуття членства в ЄС – необхідність імплементації EU aquis до законодавства України:

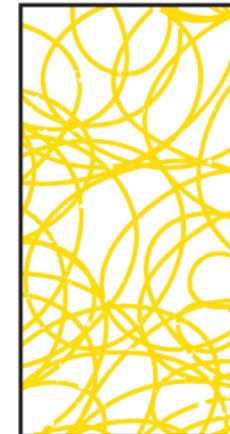
- План заходів з виконання рекомендацій ЄК, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення ЄС 2024 року, затвердженого розпорядженням КМУ від 28.03.2025 No 300
- Національна програма адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), схвалена 30.12.2025 Міжвідомчою робочою групою з питань забезпечення переговорного процесу про вступ України до ЄС та адаптації законодавства України до права ЄС
- План пріоритетних дій Уряду на 2025 рік, затверджений розпорядженням КМУ від 10.09.2025 No 1003
- План роботи робочої (переговорної) групи щодо підготовки переговорних позицій України під час переговорів з ЄС щодо укладення Угоди про вступ України до ЄС з питань ІВ на 2025 рік

Моделі
правового
врегулювання та
перспективність
спеціального
закону про ПП

- I. **Модель:** відносини щодо діяльності професійних представників в IP справах врегульовані спеціальним законом (Польща, Чехія, Хорватія, Естонія, Литва, Словацька Республіка, Угорщина, Німеччина)
- II. **Модель:** відносини щодо діяльності професійних представників в IP справах врегульовані в актах щодо патентів/торговельних марок (Україна, Іспанія, Італія, Болгарія, Швеція, Греція, Данія, Нідерланди, Португалія, Франція, Словенія, Латвія)
- III. **Модель:** в актах щодо патентів/торговельних марках визначені положення щодо представництва перед IP офісом або ЕРО. Тобто діяльність не є регульованою професією.

Чинна модель в Україні

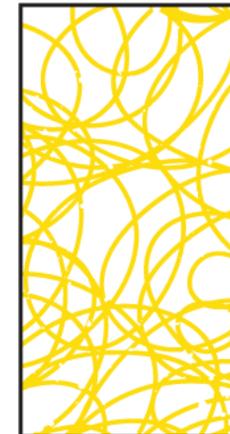
- **Статус** – незалежна професійна діяльність
  - Представництво перед ІР Офісом та Мінекономіки
  - **Несумісність:** робота в УКРНОІВІ, Мінекономіки, на підприємствах, в установах, організаціях, що входять до ДСПІВ.
- **Ключові засади діяльності**
  - права ПП
  - обов'язки ПП
  - вимоги до ПП
    - Громадянство України
    - володіння державною мовою
    - освіта
    - професійний досвід
  - **доступ до діяльності / ведення Реєстру / зупинення, поновлення та припинення**
    - ІР офіс
  - **діяльність**
    - індивідуальна
    - об'єднання
    - ін-хаус
  - **самоврядування**
    - відсутнє
  - **етичні стандарти**
    - відсутні
  - **відповідальність**
    - відсутня

Регулювання діяльності ПП / ПП на рівні ЄС

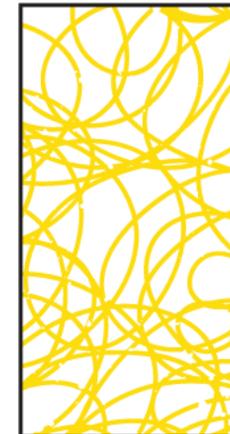
(процесуальні стандарти представництва, а не уніфіковане регулювання професії в ЄС)

- **EU Acquis**
  - не містять акту щодо регулювання діяльності ПП / професійних представників в IP справах
  - Директива Європейського Парламенту і Ради 2005/36/ЄС від 07.09.2005 про визнання професійних кваліфікацій
  - Патенти – положення відсутні
  - Промислові зразки:
    - Регламент Ради (ЄС) № 6/2002 від 12.12.2001 про промислові зразки Співтовариства (Статті 77–78 CDR): процесуальні правила представництва перед EUIPO, реєстр професійних представників)
  - Торговельні марки:
    - Регламент (ЄС) 2017/1001 про торговельну марку ЄС (EUTMR) - Статті 119–120 EUTMR регулюють представництво сторін перед EUIPO
- EPO
  - прямо і детально регулює інститут професійних представників (European patent attorneys / professional representatives) у провадженнях перед Європейським патентним відомством (EPO).
- EUIPO
  - Regulation (EU) 2017/1001, Arts. 119–120 (EUR-Lex).
  - Regulation (EC) No 6/2002, Arts. 77–78 (EUR-Lex).
  - EUIPO Guidelines for Examination, розділи щодо представництва.
  - **Практика Апеляційних палат EUIPO** (процесуальні наслідки неналежного представництва)

Регулювання діяльності ПП ЄПК

- Статус і допуск до представництва перед ЕРО
- Ексклюзивність професійних представників:
  - представництво у провадженнях за ЕРС здійснюють лише професійні представники (European Patent Attorneys), внесені до офіційного списку ЕРО (Art. 134(1) ЕРС).
- Умови внесення до списку:
  - громадянство договірної держави ЕРС, місце діяльності в договірній державі, складений Європейський кваліфікаційний іспит (EQE) (Art. 134(2) ЕРС).
- Перехідні положення для нових держав-учасниць:
  - протягом 1 року після приєднання – можливість допуску осіб, які мали право представництва на національному рівні (Art. 134(3) ЕРС).
- Право діяти в усіх провадженнях ЕРС після внесення до списку (Art. 134(5) ЕРС).
- Свобода встановлення офісу в будь-якій договірній державі ЕРС (Art. 134(6) ЕРС).

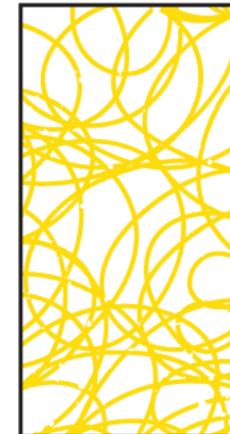
Регулювання діяльності: правила до ЄПК

- **Освіта, кваліфікація, іспит**
  - EQE – обов’язкова професійна кваліфікація для внесення до списку представників (Art. 134(2)(c) EPC).
  - EQE – проводить ЕРО за участі ЕРІ
- Нормування доступу, програм підготовки та іспиту здійснює Адміністративна рада через акти щодо Інституту професійних представників (Art. 134a(1)(b) EPC)
- **Організація професії та самоврядування**
  - Інститут професійних представників перед ЕРО (ЕРІ):
    - нормативне регулювання статусу, дисципліни, кваліфікації та навчання (Art. 134a(1) EPC)
    - обов’язкове членство для всіх, хто внесений до списку ЕРО (Art. 134a(2) EPC)
- **Дисциплінарна відповідальність:** правила щодо дисциплінарних повноважень Інституту та/або ЕРО встановлюються Адміністративною радою (Art. 134a(1)(c) EPC)
- **Професійна етика, конфіденційність**
  - Обов’язок конфіденційності та процесуальний привілей листування представник–клієнт у провадженнях перед ЕРО регулюються актами Адміністративної ради (Art. 134a(1)(d) EPC)

Регулювання діяльності патентних повірених / професійних представників на рівні держав членів ЄС - Німеччина

- **Статус:** незалежна професійна діяльність; вільна професія
- **Вільна професія:**
  - Професійна незалежність
    - не є підприємцем у класичному комерційному сенсі
    - діє незалежно від вказівок третіх осіб (у межах закону та професійної етики)
    - зобов'язаний керуватися інтересами клієнта та вимогами професійної доброчесності, а не комерційною доцільністю
- **Відмежування від підприємницької діяльності**
  - діяльність ПП не вважається підприємницькою діяльністю
  - спеціальний режим оподаткування
- **Підвищені стандарти етики та відповідальності**
  - обов'язок дотримання професійної таємниці
  - підвищені вимоги до конфлікту інтересів
  - спеціальні дисциплінарні механізми
- **Самоврядування професії**
  - обов'язковим членством у Палаті
  - делегуванням частини регуляторних повноважень професійному самоврядуванню (етика, дисципліна, стандарти діяльності)

Права патентного повіреного

- консультування та представництво щодо патентів, СДО, КМ, ПЗ, ТМ, ГЗ (сільськогосподарська продукція), сортів рослин
- представництво перед DPMA або Федеральному патентному суді із зазначених вище питань
- представництво у Федеральному суді правосуддя у провадженнях щодо визнання патенту чи СДО недійсним, або щодо надання примусової ліцензії
- представляти інтереси Федеральному відомстві сільського господарства та продовольства з питань ГЗ (сільськогосподарська продукція)
- представляти інтереси у Федеральному відомстві з питань захисту сортів рослин

Обов'язки патентного повіреного

- **Загальний професійний обов'язок**
  - сумлінне здійснення професії
  - підтримання гідності, поваги та довіри до статусу патентного повіреного — як у професійній діяльності, так і поза нею
- **Основні обов'язки**
  - **незалежність:** заборона будь-яких зв'язків, що ставлять під загрозу професійну незалежність
  - **конфіденційність:** обов'язок збереження професійної таємниці щодо всієї інформації, отриманої у зв'язку з діяльністю; письмове зобов'язання працівників щодо конфіденційності та інформування про кримінальну відповідальність
  - **професійна коректність:** заборона несумлінної поведінки, поширення неправдивої інформації та безпідставних образливих висловлювань
  - **унікнення конфлікту інтересів:** заборона діяти у тій самій справі при попередньому представництві сторони з протилежним інтересом; поширення заборони на спільну практику; можливі винятки за письмовою згодою сторін
  - **застосування до стажистів та суміжної діяльності:** правила конфлікту інтересів поширюються на кандидатів у професію та іншу професійну діяльність поза статусом патентного повіреного
  - **дбайливе ставлення до коштів клієнтів:** негайне перерахування або зберігання на окремому клієнтському рахунку.
  - **безперервний професійний розвиток:** обов'язок підвищувати кваліфікацію.
- **Реклама**
  - Дозволена лише інформативна, коректна реклама про професійну діяльність;
  - Заборонена реклама, спрямована на цільове залучення конкретного доручення.

Заборона діяльності у разі попередньої залученості

- **Загальне правило (конфлікт позицій):**
- ПП не має права діяти у справі, якщо раніше був залучений до неї поза статусом патентного повіреного, зокрема як:
  - суддя, прокурор, державний службовець, стажист при цих особах або кандидат у ПП
  - арбітр або медіатор
  - нотаріус або особа, що виконувала нотаріальні функції
  - керуючий у справах банкрутства/спадщини, виконавець заповіту, опікун тощо — якщо тепер має виступати проти особи, інтереси якої раніше адміністрував
  - особа, яка поза професією ПП раніше діяла у конфліктних інтересах у тій самій справі або у справі зі спорідненим технічним/науковим предметом
- Поширення заборони на спільну практику:
  - Заборона діє також для партнерів у спільній професійній діяльності з особою, якій заборонено діяти
- Заборона зберігається після припинення спільної практики з таким патентним повіреним
- Винятки (за згодою):
  - У випадках попередньої залученості поза професією у конфліктних інтересах (окремі категорії), діяльність можлива за умови письмової поінформованої згоди сторін та запровадження організаційних заходів для недопущення розкриття конфіденційної інформації
- Процесуальні гарантії:
  - Для перевірки наявності заборони допускається обмежене розкриття конфіденційної інформації без згоди клієнта виключно в обсязі, необхідному для оцінки конфлікту.

Організація діяльності

- Індивідуальна
- Об'єднання
- наймана, in-house практика, за умови фахової незалежності, обмеження повноважень інтересами роботодавця та окремого допуску Палатою патентних повірених.

Патентні повірені на публічній службі

- **Загальне правило:** ПП, які працюють на публічній службі (як судді, державні службовці без пожиттєвого призначення, військовослужбовці за контрактом, тимчасово наймані працівники публічного сектору), не можуть здійснювати приватну діяльність ПП
- **Виняток:** допускається здійснення професійних функцій на громадських (волонтерських) засадах.
- **Дозвіл Палати: може за заявою:**
  - призначити заступника (представника) або
  - дозволити особисте здійснення діяльності, якщо це не шкодить інтересам правосуддя.
- **Інші публічні посади** (поза статусом держслужбовця): якщо правила відповідної посади забороняють особисту практику, Палата може призначити представника для здійснення професійної діяльності патентного повіреного.

Професійне страхування відповідальності патентного повіреного

- **Обов'язкове страхування:** ПП зобов'язаний укласти та підтримувати договір страхування професійної відповідальності на весь період допуску до професії; страхування покриває майнові збитки, завдані внаслідок професійної діяльності, включно з відповідальністю за дії помічників.
- **Обсяг покриття:** страхування поширюється на кожне окреме порушення професійних обов'язків; можливе об'єднання кількох порушень в один страховий випадок у межах одного доручення.
- **Виятки з покриття (допустимі):** умисні порушення; діяльність через офіси за межами країни; консультації з позаєвропейського права; представництво перед позаєвропейськими судами; розтрата коштів персоналом/партнерами.
- **Мінімальна страхова сума:** 250 000 євро за кожний страховий випадок; річний ліміт виплат може бути обмежений чотирикратним розміром мінімальної суми.
- **Франшиза:** допускається самоутримання до 1% мінімальної страхової суми.
- **Повідомлення та прозорість:** страховик зобов'язаний негайно інформувати Палату патентних повірених про укладення, припинення чи зміни договору; Палата надає третім особам інформацію про страховика та номер полісу для пред'явлення вимог.
- **Компетентний орган:** Палата є уповноваженим органом для цілей контролю страхування.

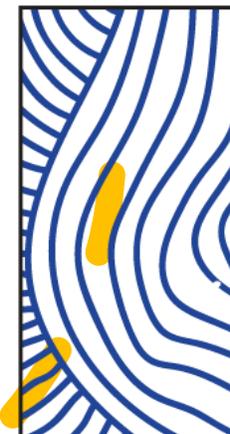
Доступ до професії патентного повіреного

- **Загальне правило:**
  - до професії допускаються лише особи з підтвердженою спеціальною кваліфікацією для ПП або за спеціальними правилами для європейських ПП;
- **Етап 1 — Технічна кваліфікація:**
  - Вища освіта з природничих наук або інженерії
  - 1 рік практичного технічного досвіду (можливе звільнення за рішенням DPMA за умови доведення еквівалентного досвіду)
  - іноземна освіта визнається за процедурою еквівалентності, яку визначає DPMA
- **Етап 2 — Професійна підготовка з ІВ:**
  - **Не менше 34 місяців підготовки в Німеччині, зокрема:**
  - ≥ 26 місяців у патентного повіреного або в патентному підрозділі компанії;
  - 2 місяці у DPMA;
  - 6 місяців у Федеральному патентному суді (до 2 міс. судової практики можуть зараховуватися до практики у ПП).
  - До 12 місяців стажування за кордоном можуть бути зараховані за попереднім погодженням з DPMA.
  - Обов'язкове навчання з загального права з іспитом
  - Юридичний ступінь може частково зараховуватися до практики
- **Етап 3 — Іспит з правових знань та практика після іспиту:**
  - Успішне складання іспиту з необхідних правових знань.
  - Додатково — щонайменше 6 місяців практики у патентного повіреного після іспиту (крім випадків допуску виключно як in-house патентного повіреного).

Іспит та допуск до іспиту патентного повіреного

- **Форма та зміст іспиту :**
  - Письмовий і усний іспит перед екзаменаційною комісією.
  - Перевіряється здатність практично застосовувати норми промислової власності разом із необхідними знаннями загального права.
  - Охоплює всі сфери промислової власності, у яких патентний повірений має право консультувати та представляти.
  - Письмова частина може проводитися в електронній формі.
- **Екзаменаційна комісія:**
  - Створюється при Німецькому патентному і торговельному відомстві (DPMA).
  - До складу входять судді Федерального патентного суду, посадові особи DPMA, патентні повірені та патентні асесори.
- **Допуск до іспиту:**
  - Рішення про допуск ухвалює DPMA
  - Відмова — якщо не підтверджено технічну кваліфікацію або обов'язкову підготовку з ІВ
  - Відмова має бути мотивованою; передбачене судове оскарження та захист від бездіяльності органу (якщо рішення не ухвалене протягом 3 місяців).

Допуск і статус патентного повіреного

- **Подання та рішення:**
  - Допуск до професії надається за заявою.
- **Підстави для відмови:**
  - позбавлення основних прав за рішенням Конституційного суду;
  - втрата здатності обіймати публічні посади через судимість;
  - виключення з професії за вироком суду;
  - дисциплінарне звільнення з правосуддя або ДРМА;
  - негідна поведінка, що дискредитує професію;
  - посягання на конституційний лад;
  - стала медична непридатність;
  - несумісна діяльність із незалежністю професії;
  - фінансова неспроможність (банкрутство);
  - перебування на певних публічних посадах (за винятками, встановленими законом).
- **Набуття статусу**
  - Допуск набирає чинності з врученням посвідчення Палатою.
  - Умови: складення присяги/зобов'язання та підтвердження страхування професійної відповідальності.
  - З моменту допуску — членство в Палаті та право використовувати титул.
- **Припинення та відкликання допуску**
  - **Припинення:** виключення з професії або остаточне відкликання/скасування допуску.
  - **Відкликання (обов'язкове):** втрата основних прав; втрата права обіймати публічні посади; стала медична непридатність; призначення на пожиттєву публічну службу; відсутність обов'язкового страхування; фінансова неспроможність; несумісна діяльність (з урахуванням принципу пропорційності).
  - **Відкликання (можливе):** невиконання організаційних обов'язків (відкриття офісу, призначення адресата для вручень тощо).

Реєстр патентних повірених

Електронний реєстр:

- Палата патентних повірених веде електронний публічний реєстр допущених патентних повірених і професійних компаній.
- Внесення до реєстру здійснюється після процедури ідентифікації; Палата несе відповідальність за законність збору та достовірність даних.

Публічний доступ і призначення:

- Реєстр призначений для органів влади, судів, клієнтів та інших учасників правового обігу.
- Безоплатний відкритий доступ із електронним пошуком.

Дані щодо патентних повірених (основне)

Дані щодо професійних компаній

Оновлення, блокування та видалення:

- Записи блокуються з припиненням членства та видаляються після належного строку; під час процедури ліквідації блокування не застосовується до її завершення.

Регуляторні повноваження:

- Деталі ведення реєстру та доступу визначаються підзаконним актом.
- Патентні повірені та компанії зобов'язані невідкладно повідомляти дані для внесення/оновлення реєстру.

Польща

- **Практична діяльність і допомога клієнтам**
  - технічні та правові консультації
  - складання та подання документів щодо винаходів, ТМ , промислових зразків
  - представництво в адміністративних і судових процедурах, **крім кримінальних**
  - правове та технічне супроводження у спорах про порушення ІР прав
- **Обов'язки професійного характеру**
  - Обов'язок постійного професійного вдосконалення (вдосконалення кваліфікації) встановлений законом; відповідні форми та частота визначаються самоврядною асоціацією
  - ПП зобов'язані сплачувати членські внески на потреби самоврядування
  - обов'язкове страхування цивільної відповідальності для діяльності у сфері промислової власності
- **Етика, дисципліна та захист прав клієнтів**
  - Закон закріплює зобов'язання зберігати конфіденційність отриманої інформації
  - ПП користується юридичним захистом свободи слова і дій, подібно до адвокатів, у межах професійної діяльності

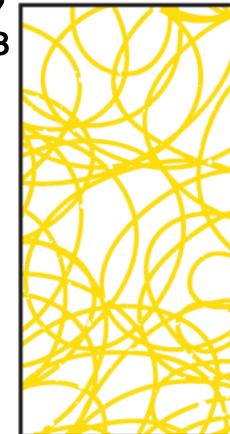
Чинна модель в Україні: прогалини

- відсутність регламентації як професії
- відсутність самоврядної професійної організації
- лояльні вимоги до кваліфікації та підготовки
- відсутність системи підвищення професійної компетентні
- лояльні вимоги щодо несумісності
- відсутність етичного/дисциплінарного регулювання
- відсутність обов'язкового страхування відповідальності
- відсутність відповідальності ПП
- обмежений зміст державного реєстру
- відсутність механізмів захисту ПП

Проекти законів: Закон про патенти і корисні моделі

- До повноважень Мінекономіки належить:
  - затвердження положень про патентних повірених, про Атестаційну комісію та порядок атестації патентних повірених, про Апеляційну комісію, про Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених);
- До повноважень, НОІВ, належить:
  - здійснення підготовки, атестації та реєстрації патентних повірених;
  - ведення Державного реєстру представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених);
- Атестаційна комісія
- Апеляційна комісія
- Іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, або інші особи, які мають місце постійного проживання чи постійне місцезнаходження за межами України, у відносинах з НОІВ реалізують свої права та обов'язки через патентних повірених у будь-яких процедурах, передбачених цим Законом, крім випадків, встановлених частиною четвертою цієї статті.

Дорожня карта

Створення робочої групи з удосконалення правового регулювання діяльності ПП

Аналіз німецької моделі організації діяльності ПП та 2 альтернативних моделей

Розробка оптимальної моделі організації діяльності ПП в Україні з урахуванням набуття Україною членства в ЄС

Публічні консультації з професійною спільнотою

Підготовка положень до проєктів ЗУ щодо патентів та корисних моделей, промислових дизайнів, торговельних марок

Запрошуємо до робочої групи

Мета робочої групи: підготовка узгоджених пропозицій до законодавства України щодо:

- правового статусу патентних повірених;
- вимог до доступу до професії;
- моделей організації професійного самоврядування та дисциплінарної відповідальності;
- страхування професійної відповідальності;
- соціальних та трудових гарантій патентних повірених;
- узгодження національного регулювання з практикою EPO та EUIPO.

До участі у роботі групи запрошуються **патентні повірені**.

Пропозиції щодо кандидатур просимо надсилати на електронну адресу: mykola.pototskyu@nipo.gov.ua до 25 лютого 2026 року (включно).

Інформація про кандидата має містити: ПІБ, стислий опис професійного досвіду, контактний телефон, адресу електронної пошти.